

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-2-49 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 10-24/328-116
Karar Tarihi : 18.3.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : İbrahim AYDEMİR, Ayşe Özlem UZUN, Mücteba ALTUN

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : - Türk Traktör ve Ziraat Makineleri Ticaret A.Ş.
Güvercin yolu No: 111/112 06560 Gazi-Ankara

20 **D. TARAFLAR** : - Türk Traktör ve Ziraat Makineleri Ticaret A.Ş. ile Bayileri
Güvercin yolu No: 111/112 06560 Gazi-Ankara

E. DOSYA KONUSU: Türk Traktör ve Ziraat Makineleri Tic. A.Ş.'nin tarımsal traktörler bayilik sözleşmelerine 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde muafiyet verilmesi talebi.

30 **F. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 22.2.2010 tarih ve 1584 sayı ile intikal eden başvuru üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun ve 2002/2 Sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin ilgili hükümleri çerçevesinde hazırlanan 10.3.2010 tarih ve 2010-2-49/MM-10-İA sayılı Muafiyet Ön İnceleme Raporu, 12.3.2010 tarih ve REK.0.06.00.00-130/115 sayılı Başkanlık Önergisi ile 10-24 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş. (Türk Traktör)'nin, dosya kapsamındaki ilgili pazarlardaki paylarının %40'ın üzerinde olması nedeniyle New Holland ve Case bayilik sözleşmelerinin 2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği ile Değişik 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında olmadığı, bununla birlikte, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 5. maddesi kapsamında bu sözleşmelere bireysel muafiyet verilebileceği ifade edilmektedir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

40 **H.1. Taraflar**

H.1.1. Türk Traktör

Türk Traktör, traktörler, hasat makineleri ve toprak işleme makineleri gibi tarım aletlerinin ve bunların dişli kutuları, transmisyon kutuları gibi parçalarının üretimini yapmaktadır. Şirket aynı zamanda bayileri aracılığıyla bu ürünlerin satışını ve satış sonrası servisini yapmaktadır.

Türk Traktör, Koç Holding A.Ş. (Koç Holding) ile CNH Global N.V.'nin ortak girişimidir. Şirket ilk olarak 1954 yılında MKE, TZDK, Ziraat Bankası, Tariş, Çukobirlik,

50 Minneapolis-Moline arasında yapılan bir ön protokol ile Ankara'da kurulmuş, 8 Mart 1955 yılında Türkiye'nin ilk traktörünü üretmiştir. Türk Traktör, New Holland (NH) ve Case markaları ile üretim yapmaktadır. Şirketin ortaklık yapısı Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1: Türk Traktör'ün Ortaklık Yapısı

Hissedar	Pay Oranı (%)
Koç Holding A.Ş.	37,5
CNH Global N.V.	37,50
Temel Ticaret A.Ş. ¹	2,3
Halka Açık Hisseler	22,0
Diğer	0,7

Öte yandan CNH Global NV, yukarıda da belirtildiği gibi Fiat S.p.A.'nın kontrolünde olan bir şirkettir. Dolayısıyla Türk Traktör, Koç Holding ile Fiat S.p.A. tarafından ortak kontrol edilmektedir.

H.2. İlgili Pazar

H.2.1. İlgili Ürün Pazarı

60 Türk Traktör ile bayileri arasında akdedilen sözleşmelerden NH bayilik sözleşmesinin konusunu oluşturan ürünler "*muhtelif modelde NH marka traktörler*", Case bayilik sözleşmesinin konusunu oluşturan ürünler ise "*Case-IH marka muhtelif cins ve modelde traktörler, zirai ekipmanlar² ile bunların muhtelif cins ve evsftaki orijinal yedek parçaları*" dır.

Rekabet Kurulunun 11.9.2008 tarih ve 08-52/789-318 sayılı kararında, sağlayıcının pazar paylarının sadece biçerdöver ve pamuk toplama makineleri pazarlarında %40 eşiğini aştığı bilgisinden hareketle muafiyet değerlendirmesi biçerdöver ve pamuk toplama makineleri pazarları ile bunlara ait servis pazarları açısından yapılmış ve ilgili pazar bakımından söz konusu sözleşmelere bireysel muafiyet tanınmıştır.

70 Case sözleşmesine tanınan muafiyetin 5 yıl süre için geçerli olması ve henüz bu sürenin tamamlanmamış olması göz önüne alınarak dosya kapsamında biçerdöver ve pamuk toplama makineleri pazarları açısından değerlendirme yapılmamış, sadece, 2008 yılından itibaren %40 eşiğini aşan tarımsal traktör pazarı açısından değerlendirmeye gidilmiştir. Bu çerçevede dosya kapsamında ilgili ürün pazarı "*tarımsal traktörler pazarı ve bunlara ait servis pazarları*" olarak belirlenmiştir.

Tarımsal traktörler, yüksek çekici güç sağlamak için özel olarak tasarlanmış araçlardır ve bu gücü ile tarımsal makineleri çekebilme ve itebilme özelliğini taşımaktadır. Ayrıca, tarımsal traktörler, güçlendirilmiş tarımsal makineler ile dış rotasyonel mekanik, hidrolik ve elektrik güç kaynakları temin etmektedir. Bir traktör, arka iki tekerleği veya her iki aksı yoluyla bütün dört tekerlekler için çekişe sahip olabilir.

¹ Temel Ticaret A.Ş., Koç Ailesinin hissedar olduğu bir şirkettir. Bu sebeple Türk Traktör'ün hissedarlık yapısında Koç Holding A.Ş.'nin oranı daha fazla olsa da yönetim kurulunda Türk Traktör'ün Koç Holding ile CNH Global A.Ş. tarafından ortak kontrol edileceği kararlaştırılmıştır. (7.2.2008 tarih ve 08-12/124-41 sayılı Rekabet Kurulu kararı)

² Sözleşmeye konu mallar listesi şu şekildedir:

- Tarım traktörleri
- Biçerdöver
- Kendi yürür pamuk toplama makinaları
- Kendi yürür ilaçlama makinaları
- Diğer tarımsal alet ve ekipmanlar
- Bu ürünlere ait yedek parça ve sarf malzemeleri.

H.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

80 Dosya konusu sözleşmelerde tespit edilen "Alan", Türkiye Cumhuriyeti sınırlarını kapsamaktadır. Bu sebeple dosya kapsamındaki ilgili coğrafi pazar "Türkiye" olarak belirlenmiştir.

H.3. Değerlendirme

H.3.1. Bildirim Konusu İşlemin Niteliği

Bildirim, Türk Traktör'ün bayileri ile yaptığı New Holland ve Case-IH sözleşmelerine ilişkindir.

90 Türk Traktör, ortaklarından CNH Global N.V.'ye ait NH ve Case-IH markaları için iki ayrı dağıtım ağına sahiptir. İki markaya ait dağıtım ağlarının özellikleri ve buna paralel olarak da sözleşmeleri birbirinden farklıdır. Bu nedenle, NH ve Case sözleşmeleri ayrı ayrı değerlendirilmektedir.

Türk Traktör ve NH Türk Traktör dağıtım sisteminin üyeleri arasında yürürlükte olan NH Traktör Bayilik Sözleşmelerine göre, Türk Traktör Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde NH marka traktörleri satma konusunda kendi NH yetkili traktör bayilerini yetkilendirmiştir.

NH markası altında, tüketici ile birebir ilişkide bulunan ve traktör satışı faaliyetinde bulunan bayiler, yedek parça satışı faaliyetinde bulunan bayiler ve servisler olmak üzere üç ana ağ mevcuttur. Bazı NH bayileri bu faaliyetlerin ikisini hatta üçünü birlikte üstlenmektedir. Ancak uygulamada genellikle bu üç faaliyetten yalnızca birisi ile iştigal edilmektedir.

100 Türk Traktör ve Case-IH Türk Traktör dağıtım sisteminin üyeleri arasında yürürlükte olan Case bayilik sözleşmelerine göre, Türk Traktör belirtilen bölge içerisinde Case-IH marka pamuk toplama makineleri, traktörler ve bunların yedek parçalarını satmak, satış sonrası hizmetler sağlamak üzere bayilerini münhasır bir şekilde yetkilendirmiştir.

Case-IH bayilik ağı Türkiye'de 2007 yılında kurulmuştur ve tarımsal traktör pazarında beygir gücü yüksek traktörlerin satışı ile ilgili olarak faaliyet göstermektedir. Case-IH bayilik ağına mensup her bayi satış ve satış sonrası hizmetlere ilişkin faaliyetlerin gerçekleştirileceği 3S bayi merkezi kurmaktadır. Bunun anlamı bayiinin satış, servis ve yedek parça hizmetlerinin tamamını verecek olmasıdır.

H.3.2. Sözleşmelerdeki Rekabet Yasaklarına İlişkin Maddelerin Değerlendirilmesi

110 NH ve Case sözleşmelerinde bayilere aktif satış yasağı³, rekabet yasağı⁴ ve asgari alım ve asgari satış yükümlülüğü⁵ getirilmektedir. Söz konusu sözleşmelerden NH sözleşmesinin süresi bir yıl, kapsamı daha geniş ve bayiinin yükümlülüğünün daha fazla olduğu Case-IH sözleşmelerinin süresi ise üç yıldır.

H.3.3. 2002/2 Sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği Açısından Yapılan Değerlendirme

Bir anlaşmanın 2002/2 sayılı Tebliğ'in sağladığı muafiyetten yararlanabilmesi için, anlaşmanın taraflarının ilgili pazardaki payları belirleyici bir rol oynamaktadır. 2002/2 sayılı Grup Muafiyeti Tebliği'nin, 2007/2 sayılı Tebliğ ile değişik 2. maddesine göre kural olarak; "[...]Tebliğ ile sağlanan muafiyet, sağlayıcının dikey anlaşma konusu mal

³ NH Bayilik Sözleşmesi 9.1; Case bayilik sözleşmesi, madde 9.6.

⁴ NH Bayilik Sözleşmesi Madde 9.3; Case bayilik sözleşmesi, madde 9.8.

⁵ NH Bayilik Sözleşmesi Madde 9.10; Case bayilik sözleşmesi, madde 9.5.

120 veya hizmetleri sağladığı ilgili pazardaki payının %40'ı aşmaması durumunda" uygulanmaktadır.

Bildirim formundan elde edilen bilgilere göre, Türk Traktör'ün tarımsal traktörler pazarındaki son dört yıla ait pazar payları Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2: Türk Traktör'ün Türkiye Tarımsal Traktör Pazarındaki Payı

Pazar Payı	2006	2007	2008	2009/6
NH	(....)	(....)	(....)	(....)
Case IH	(....)	(....)	(....)	(....)
Toplam	(....)	(....)	(....)	(....)

İlgili pazarlarda Türk Traktör'ün Tebliğ'de öngörülen %40 pazar payı eşiğini aşması sebebiyle Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanamayacağı görülmüştür.

H.3.4. Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

130 Bireysel muafiyet değerlendirme yapılırken öncelikle oyuncuların hâlihazırdaki pazar payları ve pazarın yapısı belirtilecektir. Bu bağlamda, dosya mevcudu bilgilere göre Türkiye tarımsal traktörler pazar payları Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3: Tarımsal Traktörler Pazar Payları

Teşebbüs	Pazar payı (%)
Türk Traktör	(....)
Alçelik A.Ş.	(....)
John Deere Makinaları Ltd. Şti.	(....)
Erkunt Traktör Sanayi A.Ş.	(....)
Hattat Tarım Makinaları San. ve Tic. A.Ş.	(....)
Başak Traktör İş ve Tarım Makinaları A.Ş.	(....)
Diğer	(....)
Toplam	100

140 Tablo 3'te görüldüğü gibi en büyük paya Türk Traktör'ün sahip olduğu tarımsal traktörler pazarında üretim yapan firmalar kendi bayilik ağlarını kurarak satışlarını gerçekleştirmektedir. Avrupa ülkelerinde de yaygın uygulamanın bu şekilde olduğu ifade edilmektedir. Söz konusu makineler karmaşık yapılı, hem kullanım hem de bakım konusunda eğitim gerektiren ve servis desteğinin son kullanıcı açısından çok önemli olduğu ürünler olduğundan, üretici firmalar kendi bayilik sistemlerine sahip olmayı ve onlarla yakın temas içinde çalışmayı önemsemektedirler. Bu sektörde pazarda tutunabilme ve pazar payını arttırabilme de önemli ölçüde bu konudaki başarıya endekslidir. Bu çerçevede yapılacak bireysel muafiyet değerlendirmesine aşağıda yer verilmektedir.

4054 sayılı Kanun'un 5. maddesine göre, Rekabet Kurulu aşağıdaki şartların tamamının varlığı halinde bir anlaşmanın Kanun'un 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verebilmektedir:

- Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,*
- Tüketicinin bundan yarar sağlaması,*
- İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,*

150 d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu
olandan fazla sınırlanmaması.

**a) Malların Üretimi, Dağıtımı ile Hizmetlerin Sunulmasında Yeni Gelişme,
İyileşme veya Teknik Gelişme Sağlanması**

Türkiye'nin coğrafi yapısındaki farklılıklar ve ülkenin sahip olduğu tarımsal çeşitlilik, traktör üreticileri açısından değişik iklim ve toprak koşullarında kullanılabilecek traktör modellerini geliştirmeyi ve üretmeyi gerektirmektedir. Bu bakımdan, yenilik, iyileşme ve teknik gelişmenin sağlanması için ar-ge faaliyetleri önem taşımaktadır. Bu doğrultuda, Türk Traktör ar-ge merkezi olmak için Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na başvurmuş ve başvurusu 02.07.2009 tarihinde kabul edilmiştir.

160 Sağlanan ürün ve hizmetlerin kaliteli olması için ürün geliştirme ve kalite ile birlikte ürün bilgisi ile donatılmış satış süreçleri, teknik servis ve yedek parça konularında iyi organize olmuş bir bayilik ağına sahip olmak gerekmektedir. Bu bayilik ağının düzenli işleyebilmesi açısından muafiyet konusu olan ilgili sözleşmelerin yürütülmesinin gerekli olduğu sonucuna varılmıştır.

b) Tüketicinin Bundan Yarar Sağlaması

170 Traktörler yapıları gereği karayollarında ve otopanlarda uzun mesafeler kat etmeye uygun araçlar değildir. Bu nedenle, çiftçilerin satış ve satış sonrası hizmetleri buldukları yerde alabilmeleri çok önemlidir. Bu da her bölgedeki bayinin gerekli desteği verecek biçimde donatılmasına ve yetiştirilmesine bağlıdır. Sözleşme konusu araçlar oldukça spesifik, servisi yalnızca Türk Traktör tarafından yetiştirilmiş bayilerce verilebilen araçlardır, dolayısıyla kullanıcılara gerek garanti kapsamında gerekse garanti sonrası teknik destek verilebilmesi ve CASE bayileri için yedek parçanın sağlanması için bayi ağının yeterince güçlü olması ve Türk Traktör ile tam bir koordinasyon halinde çalışabilmesi önemlidir. Netice olarak çiftçiler, bu bayiler vasıtasıyla taşra bölgelerinde bu hizmetlerden buldukları yerde faydalanabilmektedir.

c) ve d) İlgili Piyasanın Önemli Bir Bölümünde Rekabetin Ortadan Kalkmaması ve Rekabetin (a) ve (b) Bentlerindeki Amaçların Elde Edilmesi İçin Zorunlu Olandan Fazla Sınırlanmaması

180 New Holland ve Case marka traktörlerin hâlihazırda satışını yapan bayiler daha önce de faaliyet gösteren bayilerdir. Ayrıca, Rekabet Kurulunun 11.9.2008 tarih ve 08-52/789-318 sayılı kararına esas teşkil eden sözleşmeler çerçevesinde biçerdöver ve pamuk toplama makineleri pazarları ile bunlara ait servis pazarları açısından bireysel muafiyet verilmiştir. Dosya kapsamında incelenmekte olan mevcut sözleşmeler aslen Rekabet Kurulunun muafiyet tanımış olduğu sözleşmelere benzer içerikli sözleşmelerdir. Dolayısıyla ilgili teşebbüsün tarımsal traktör pazarındaki payının artması dışında, dosya konusu sözleşmelerle ilgili Kurul kararında muafiyet tanımış olan sözleşmeler arasında bir fark bulunmamaktadır.

190 Tarımsal traktör pazarının hem Türkiye hem de dünya genelinde çok sayıda oyuncunun faaliyet gösterdiği bir pazar olması gerçeği de dikkate alındığında, ilgili pazarda rekabetin önemli ölçüde kısıtlanmadığı sonucuna varılmıştır.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

1. Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.'nin, dosya kapsamında ilgili pazarlardaki paylarının %40'ın üzerinde olması nedeniyle New Holland ve Case bayilik sözleşmelerinin 2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği ile Değişik 2002/2

10-24/328-116

sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında muafiyetten yararlanamayacağına,

2. Bununla birlikte, bahse konu sözleşmelere 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında bireysel muafiyet tanınmasına

200 OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.